

NOVOSTI - elektroničko mjesečno glasilo Društva prijatelja glagoljice iz Zagreba
godišće XI | broj 110 | srpanj/kolovoz 2026. | ISSN 2718-4307

Poštovani i dragi članovi, suradnici i prijatelji Društva prijatelja glagoljice!

Jedno su namjere, a drugo realizacija. I tako je projurilo vrijeme od Uskrsa do početka ljeta pa će ovaj broj Novosti nastojati pokriti što je više moguće događanja u proteklom razdoblju uz želju da nam svima ljeto bude podnošljivo te da u dobrom zdravlju i raspoloženju nastavimo glagoljati od početka rujna, o čemu ćemo Vas pravovremeno obavijestiti.

Zanimljivosti iz rada Društva prijatelja glagoljice

Redovite mjesečne tribine u Nadbiskupijskom pastoralnom institutu održane su:

- 15. travnja s gostom Vinkom Kovačem, kustosom muzeja Dvor Trakošćan na temu "Juraj II Drašković i poveznice s glagoljicom"
- 13. svibnja gost je bio dr. sc. Vinko Kovačić s Filozofskog fakulteta Sveučiliša u Zagrebu, a njegovo predavanje nosilo je naziv "O uporabi više jezika i pisama tijekom povijesti franjevac trećoredaca glagoljaša"
- 10. lipnja sezonu tribina u NPI-ju zaključila je gđa Sanja Ždralović, prof. iz gimnazije u Zaboku predavanjem "Glagoljica i staroslavenski u suvremenoj književnosti: roman *Glagoljski misterij*". Svakako preporučujemo pročitati ovaj izvrstan glagoljski krimić čiji zaplet se vrti oko nestanka Novakovog misala iz Austrijske nacionalne knjižnice u Beču.

Ustalile su se, i to ozbiljno, i naše mini tribine i hrabro drže tempo s "velikim" tribinama u NPI-ju:

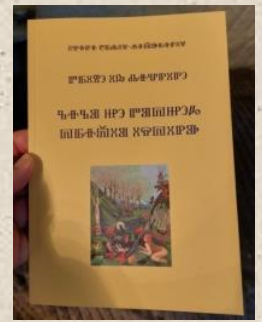
- 5. svibnja imali smo zadovoljstvo upoznati se dr. sc. Antonijem Oštarićem, mladim znanstvenikom i profesorom talijanskog i engleskog jezika i književnosti koji je zaposlen na Sveučilištu u Zadru. Autor je nedavno objavljene monografije "Drevno pismo novog doba: Glagoljica u jezičnom krajoliku Hrvatske", sociolingvističke studije o suvremenoj uporabi glagoljice u hrvatskom jezičnom krajoliku, kao i popratne mrežne stranice *suvremena-glagoljica.com*. Posebno nas je razveselilo kad smo vidjeli kako se u svojoj knjizi lijepim riječima osvrće na rad Društva prijatelja glagoljice
- 11. svibnja nam je došao g. Damir Kremenčić, jedan od suosnivača Društva prijatelja glagoljice, voditelj Ljetne škole glagoljice na Krku i predsjednik Katedre Čakavskog sabora Kornič. Kao urednik izdanja predstavio je pretisak i preslov s glagoljice na latinicu "Molitvenika Gašpara Vnučića" (Grobnik, 1568.)
- 10. lipnja stavili smo točku i na tribine u *Lucidariju*. Naš član, dr. sc. Ivan Mance, koji je doktorirao 2023. godine na doktorskom studiju povijesti Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, s temom "Hipoteza o Kosinjskoj tiskari – informacijsko-povijesna analiza", predstavio je svoju novu knjigu "Prvi hrvatski tiskar Broz žakan" i najavio nove projekte na kojima radi.

U međuvremenu bilo je još nekih glagoljaških aktivnosti članova DPG-a:

- 9. travnja u Gradskoj knjižnici Antun Mihanović u Klanjcu održana je književna večer u sklopu međusobne suradnje Društva hrvatskih književnika i Društva prijatelja glagoljice. Na tribini su izlagali dr. sc. Hrvojka Mihanović-Salopek, predsjednica DHK i prof. Snježana Horvatin, tajnica Krapinsko-zagorskog ogranka DHK, te prof. Darko Žubrinić i Mirna Lipovac koji su publici približili dinamično i raznovrsno djelovanje DPG-a. Tribini su prisustvovali brojni članovi Krapinsko-zagorskog ogranka DHK i Ogranka Matice hrvatske u Klanjcu
- 9. svibnja članica našega Ravnateljstva, Jasenka Štimac, prof., organizirala je jednodnevni izlet autobusom za učenike glagoljaških grupa svoje i još nekoliko osnovnih škola te ih povela u Senj gdje su imali vođeni razgled tvrđave Nehaj, Gradskog muzeja, katedrale i katakombi. Nakon svegao *pao je i kupanac* u ne baš toplom moru, što mlade nije smetalo
- 30. svibnja Društvo Krčana i prijatelja otoka Krka organiziralo je još jedan odličan izlet za svoje članove. Po prirodi stvari velik broj članova DPG-a su i članovi DKPK-a i obratno. Iz Zagreba se išlo autobusom do Crikvenice pa brodom do Šila. Gđa. Gordana Gržetić, radijska voditeljica na postaji Radio OK (Otok Krk) u kratkim crtama je goste upoznala s ljudima i običajima te poviješću i kulturom Dobrinjštine, dijela Krka kojem pripada Šilo. Da putovanje na Krk ne bude jednolično pobrinula se Mirna Lipovac sa svojim, sad već tradicionalnim, bus-kvizovima s pitanjima vezanima uz otok Krk i glagoljicu, a oni koji su bili najbrži i točno odgovorili na pitanja osvojili su i skromu nagradu, u skladu s mogućnostim obaju (neprofitnih) društava
- 11. lipnja prof. Darko Žubrinić sudjelovao je na Danu Mjesnog odbora Stjepan Radić, Hercegovačka 111 u Zagrebu s predavanjem "Stjepan Radić i Mahatma Gandhi, poveznice između Hrvatske i Indije (uz osvrt na slikara Kristiana Krekovića glagoljicu)".

Zanimljivosti iz svijeta glagoljice

- sredinom travnja naš član i prijatelj i autor nekoliko glagoljskih fontova, g. Nenad Hančić-Mecking iz Düsseldorfa, za Društvo je dao otisnuti na glagoljici poznatu priču Ivane Brlić Mažuranić "Kako je Potjeh tražio istinu", Njegov novi glagoljski font zove se *VeleBit*. Dragom Nenadu upućujemo veliko hvala za ovako lijepu i originalnu gestu!
- na mrežnim stranicama Staroslavenskog instituta našli smo sljedeću obavijest: "Odlukom ministra znanosti, obrazovanja i mladih prof. dr. sc. Radovana Fuchsa, Staroslavenski institut pripojen je Institutu za hrvatski jezik." Ugovor o pripajanju sklopljen je 5. svibnja 2026. godine. Nadamo se da će iznimno vrijedna knjižnica bivšeg Staroslavenskog instituta ostati sačuvana, kao i mrežni sadržaji (stin.hr) te vrhunski Intranet (tj. lokalna institucijska računalna mreža). Djelatnicima STIN-a, od kojih su mnogi već bili gosti naših tribina, želimo puno zadovoljstva i uspjeha u nastavku proučavanja hrvatskog glagolizma u okrilju nove institucije
- od početka svibnja pretisak „Misala po zakonu rimskoga dvora“, najstarije hrvatske knjige pisane na starohrvatskom crkvenom jeziku i glagoljičnom pismu i ujedno prve liturgijske knjige na svijetu tiskane na jeziku i pismu različitom od latinskog, trajno je izložen u Muzeju rukopisa Aleksandrijske knjižnice u Egiptu. Pretisak jedne od najvažnijih hrvatskih povijesnih knjiga dar je Republike Hrvatske Aleksandrijskoj knjižnici, a direktoru knjižnice Ahmedu Zayedu ga je uručio predstojnik Ureda predsjednika Republike Hrvatske, g. Orsat Miljenić. U Muzeju rukopisa Aleksandrijske knjižnice, koji se smatra jednom od najvažnijih svjetskih zbirki rukopisa, do sada nije bio izložen niti jedan rukopis na hrvatskom jeziku. Predsjednik Hrvatske, Zoran Milanović, darovao je pretisak „Misala po zakonu rimskoga dvora“ (Missale Romanum Glagoliticæ) i papi Lavu XIV tijekom svog službenog posjeta Vatikanu u listopadu prošle godine što svjedoči o važnosti ove knjige za hrvatsku povijest
- veliki intervju za Hrvatsku riječ dala je sredinom svibnja prof. dr. sc. Milica Lukić s Filozofskog fakulteta u Osijeku. Glagoljica je predmet njenog znanstvenog rada i istraživanja, a za nju kaže: "ona nije samo pismo, tj. filološka činjenica već i filozofija, teologija, povijest, identitet". Pročitajte cijeli članak na poveznici: <https://www.hrvatskarijec.rs/vijest/9845/Glagoljica-nije-samo-pismo,-ona-je-filozofija,-teologija,-povijest,-identitet/>
- 10. lipnja u 13 sati u Knjižnici HAZU u Zagrebu, dr. sc. Grozdana Franov Živković, znanstvena suradnica u Zavodu za povijesne znanosti HAZU u Zadru i počasna članica DPG-a, održala je izvrsno predavanje "Glagoljska i hrvatskoćirilična vrela kao izvor za proučavanje povijesti zadarskog područja". Zadarsko područje obiluje ovakvim dokumentima čiji se nastanak u najvećoj se mjeri povezuje s djelovanjem nižega svećenstva koje je liturgiju obavljalo na narodnom jeziku (tzv. popovi glagoljaši). To je svećenstvo živjelo u neposrednom doticaju sa svojim župljanima i dijelilo svakodnevnicu zajednice, ali je istodobno, zahvaljujući svojoj pismenosti i obrazovanju, posjedovalo višu razinu informiranosti i kulturnog kapitala u odnosu na većinu tadašnjeg stanovništva. Svi ovi dokumenti predstavljaju izravan i vrijedan izvor informacija o društvu, kulturi i jeziku određenog prostora i razdoblja
- od našeg prijatelja i suradnika *Baščine*, g. Artura Bagdasarova, ruskog slavista i kroatista armenskoga podrijetla koji živi u Moskvi, dobili smo poveznicu na nedavno objavljeni članak g. Đure Vidmarovića, uz čestitke na radu Društva: <https://www.hkv.hr/izdvojeno/komentari/dvidmarovic/47421-d-vidmarovic-novi-broj-bascine.html>
- zahvaljujemo prof. Martini Antolković iz Novske za poslanu vijest na poveznici: <https://gradonacelnik.hr/vijesti/aktualno/novska-dobiva-novi-trg-pogledajte-kako-ce-izgledati-trg-hrvatske-glagoljice/>
- osnovna škola Zvonimira Franka iz Kutine izdavač je fotoknjige "Periodni sustav elemenata na glagoljici". Urednica je naša članica, gđa Ana Demut, dipl. knjižničarka i voditeljica knjižnice u navedenoj osnovnoj školi. Urednica je knjige "Periodni sustav elemenata na glagoljici". Projekt na inovativan način povezuje prirodne znanosti i hrvatsku kulturnu baštinu, spajajući kemiju i glagoljicu kroz edukativan sadržaj prilagođen učenicima, a prikazan je na Trgu dr. Franje Tuđmana tijekom proslave Dana grada Kutine i na događanju "Promicanje znanosti s naglaskom na kemiju". Više o tome možete vidjeti na poveznicama: <https://stin.hr/glagoljica-u-skoli/>, <https://os-zfranka-kutina.hr/2026/05/11/periodni-sustav-elementa-na-glagoljici/> i <https://www.srednja.hr/novosti/vijesti/84411/kako-izgleda-periodni-sustav-na-glagoljici-zahvaljujuci-dvjestolama-to-sad-mozemo-vidjeti/vijesti>
- s koncem školske godine završila je još jedna uspješna sezona GlagoMatike, održavanjem državnog natjecanja u Starom gradu Ozlju. GlagoMatika je video igra i natjecanje koje suvremenom tehnologijom kroz učenje glagoljice povezuje jezik, pismo, matematiku i povijest (<https://glagomatika.online/>). Autor ove igre je naš član g. Tomislav Beronić. U igru i natjecanje GlagoMatika, otkako je pokrenuta 2021. godine, uključeno je preko 3000 učenika i oko 500 mentora, te preko 400 škola iz cijele Hrvatske, a nominalni pokrovitelji natjecanja su Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih te Društvo prijatelja glagoljice. Nakon službenog natjecanja održano je i pokazno natjecanje u čitanju glagoljice pred povjerenstvom i autorom knjige iz koje se čitalo. Autor je Sebastijan Matić, a radi se o čitanju njegove prve zbirka poezije „Tražeći Boga“ objavljene u cijelosti na glagoljici. Na tom iskustvu razmotrit će se mogućnost uvođenja i ove discipline već u sljedećoj školskoj godini.
- U prostorijama Hrvatske paneuropske unije u Zagrebu u utorak, 9. lipnja 2026., predstavljena je nova pjesnička zbirka dr. sc. Hrvojke Mihanović-Salopek „Orgulje (Kroz vidike i privide) – Poeme i pjesme“, u organizaciji Društva hrvatskih književnika i Hrvatske paneuropske unije. Knjigu je izdala tvrtka *Biakova* čiji je zaštitni znak glagoljsko slovo Buki. Naziv Biakova je domaći naziv za fascinantnu planinu Biokovo iznad Makarske. Zahvaljujemo prof. Ivanu Bekavcu Basiću na objašnjenju.

Glголjica gdje je (ne)očekujemo

Završit ćemo ovaj broj Novosti s nekoliko fotografija glголjice gdje joj se obično ne nadamo.

Agencija za komercijalnu djelatnost (AKD) došla je na ideju da se na karte za Belu uvrste hrvatski umjesto austrijskih i mađarskih motiva i rezultat je izvanredan.

Ova fotografija dolazi nam iz svijeta automobilizma. WRC Croatia Rally je elitna automobilistička utrka koja se održava u Hrvatskoj kao dio FIA Svjetskog prvenstva u reli utrkama (WRC). Trofeji i plakete za pobjednike World Rally Championship Croatia Rallyja tradicionalno su dizajnirani s motivima glголjice. Trofeje Croatia Rallyja oblikovao je akademski kipar Hrvoje Dumančić koji je u njima objedinio dvije strasti – prema umjetnosti i prema sportu. Ovim jedinstvenim dizajnom, koji slavi povijest hrvatske pismenosti, nagraduju se najbolji vozači svijeta na hrvatskim pistama. Hvala našem članu, g. Sebastijanu Matiću za ovu obavijest.

Ostanimo još malo u svijetu sporta. Hrvatski nogometni savez nakon Svjetskog prvenstva koje je upravo u tijeku započinje suradnju s Adidasom, a novi kompleti *Vatrenih* trebali bi snažno odražavati hrvatsku kulturnu baštinu. Prvi dres bi trebao sadržavati elemente glголjice, dok bi drugi komplet (koristi se kada su naši gostujuća momčad) bio inspiriran paškom čipkom. Adidasovo rješenje za sezonu 2026./2027. službeno će biti predstavljeno u kolovozu. Svjetski poznati portal *Footyheadlines*, specijaliziran za nogometne dresove, kopačke i sportsku opremu, navodi kako glголjica potječe iz 9. stoljeća te je postala simbolom hrvatskog nacionalnog ponosa i očuvanja kulture.

Zanimljivo je, međutim, što je već na prošlom Svjetskom prvenstvu Mateo Kovačić na dresu nosio broj 8 koji neodoljivo podsjeća na glголjsko slovo I.

Momčiči sa slike, Antonio i Pavle, najbolji su prijatelji iz grupe u dječjem vrtiću Vrapče i pokazuju kako već znaju pisati glголjicom, a nama daju nade da će i budući naraštaji učiti i cijeniti naše staro pismo. Za Antonija niti ne sumnjamo jer je on sin našeg Sebastijana Matića.

Pozdrave iz Omišlja posalali su nam gđa. Nada Jagetić-Štambuk i g. Slavko Štambuk. Nadamo se da uživaju u ovako lijepom pogledu na more i Kvarner.

Složit ćemo se da je teško, u stvari nemoguće, samo proći pored trafo stanice u Kastvu bez zaustavljanja i slikanja za *Novosti*.

Prijateljica prijateljice urednice Novosti zatekla se u Driveniku, jednom od gradova, odnosno nekadašnjih vinodolskih općina, potpisnika Vinodolskog zakona iz 1288. godine. Na glavnom gradskom trgu postavljen je spomenik u obliku glголjskog slova D. Da je spomenik slikan s druge strane, slovo bi imalo svoj ispravan smjer (*trbuh* prema naprijed), no ovo nam pokazuje da se i u prijateljskim razgovorima uz kavicu spominje glголjica pa da i oni koji bi inače možda samo prošli pored ovakvog spomenika sada postaju svjesni i usmjereni na zamjećivanje takvih detalja. Drugim riječima, da parafraziramo Rilkeove stihove, glголjica "živi u krugovima koji se šire".....

Neka Vas cijeloga ljeta prate mir i dobro!

UREDNIKA

ՄԻՐԱԼԻՍ ԼԻՍՈՎԱՑ Mirna Lipovac

STRUČNI SURADNIK

ԺՆՈՒՆԻՅԱ ՋՈՒՐԻՆԻՑ Darko Žubrinčić

ՄԵՐՈՅԳ

DRUŠTVO PRIJATELJA GLГОLJICE

E-adresa: drustvoprijateljlaglголjice@gmail.com

ՄԵՆՁԱՍՏՈՍԱՅ ԻՆՏԵՐՆԵՏԻՆԻՐԻ ԿԱՄԻՆԻԿԱՄԻՆԻԿՅՈՒՆ

Web adresa: <http://www.croatianhistory.net/glголjica/novosti/mima.html>

Svi raniji brojevi *Novosti* nalaze se na: www.croatianhistory.net/glголjica/novosti/mima.html (pogledajte novodizajniranu stranicu!)